

Fylkesmannen i Oslo og Viken,
v. Regionkontor landbruk, post@regionkontorlandbruk.no

Kopi:

Fylkesmannen i Oslo og Viken, miljøavdelingen
Fylkesmannen i Oslo og Viken, landbruksavdelingen
Fylkesmannen i Oslo og Viken, Øystein Røsok
Løvenskiold skog
Oslo kommune v/Byrådssekretær for miljø og samferdsel
Oslo kommune v/Bymiljøetaten

Søndre Sandås, 11. desember 2020.

KLAGE PÅ VEDTAK VEDR. HOGST VED LANGLIVANNET, GNR 13, BNR 2, BESTAND NR. 287382, 288384-1, 288384- 2, 287386, 286390, 285391, 286395, 282396, 282391, 283390 og 284393

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) påklager med dette vedtak om å tillate flatehogst i nevnte bestand, fattet 30. oktober 2020, med hjemmel i skogbruksforskriften for Marka.

Tillatelsen ivaretar ikke området biologiske verdier og det er ikke vurdert hvilken effekt den samlede belastningen av disse og tidligere flatehogster vil medføre for skogøkosystemet og det store arts mangfoldet i skog som er avhengig av gamle trær, død ved og en variasjon mer lik naturlig skogdynamikk. Tillatelsene bygger på en utilstrekkelig vurdering av naturmangfoldlovens § 8 (kunnskapsgrunnlaget) og de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens § 9-12 er ikke vurdert.

- NOA krever at tillatelsen til flatehogst trekkes tilbake og avvises, videre *at klagen gis oppsettende virkning*, for bestand 287382, 288384-1 og 288384-2, i/ved Rognedal.
- NOA krever at tillatelsen til flatehogst trekkes tilbake og at det gis tillatelse til gjennomhogst, eventuelt kombinert med småflatehogst, videre *at klagen gis oppsettende virkning*, for bestand 287386, 286390, 285391, 286395, 282396, 282391, 283390 og 284393.

NOA ble gjort kjent med vedtaket gjennom kopi av godkjent hogstmelding 20. november. Vi anser derfor klagen som rettidig innsendt, jfr. forvaltningsloven § 29, 2. ledd.

Utilstrekkelig vurdering av naturmangfoldloven § 8 (kunnskapsgrunnlaget)

Landbrukskontoret skriver i sin vurdering av naturmangfoldloven § 8: *“Landbrukskontoret vurderer at kravene til kunnskapsgrunnlaget er oppfylt etter lovens § 8.”*

Landbrukskontorets vurdering bygger på søk i Kildens arealinformasjon med utvalgsriterier rødlistearter, arter av stor og særlig stor forvaltningsinteresse, naturvernområder, naturtyper og utvalgte naturtyper. Søket viser ikke noen observasjoner innenfor hogstområdene.

Landbrukskontoret påpeker samtidig at det er registrert flere rødlistearter *utenfor omsøkte områder*. Under overskriften *Naturmiljø* vises det til at det i området *er flere større livsmiljøer og naturtyper som bevarer miljøverdiene i området*.

Etter NOAs syn kan mangel på registrerte naturverdier i hogstområdene ikke brukes som begrunnelse for at viktige naturverdier ikke finnes. Det er en kjensgjerning at Oslomarkas siste gammelskoger ikke har vært gjenstand for en systematisk naturkartlegging. NOA og miljøorganisasjonen Monark har i perioden 2017-aug.2020 funnet truede arter i mer enn 65 bestand med gammelskog som har vært godkjent for (flate)hogst, med begrunnelse at kunnskapsgrunnlaget, før funn av rødlistede arter, var godt nok. Samtidig reduseres stadig andelen eldre skog som ikke tidligere har vært flatehogget i Oslomarka; tall fra Landskogstakseringen viser at kun 10 % av skogen i Oslomarka ikke tidligere er vært flatehogget, og andelen er stadig fallende. Det er derfor spesielt viktig at landbrukskontoret er oppmerksomt på de klare begrensningene i det eksisterende kunnskapsgrunnlaget når kunnskapsgrunnlaget vurderes forut for hogst, særlig for hogstmeldinger i eldre skog, med liggende og stående død ved.

Bestandene 287382, 288384-1 og 288384-2

Bestandene 287382, 288384-1 og 288384-2 har en variert skogstruktur, med død ved i ulike nedbrytningsstadier og biologisk gamle trær. Dette sammen med registrerte artsfunn i umiddelbar nærhet og kjente naturtyper og livsmiljøer både på nedsiden av bestandene, mot Langlivannet, og oppsiden av bestandene, mot Heikampen, indikerer i seg selv stor sannsynlighet for at de omsøkte bestandene også inneholder store naturverdier.

Slik skogstruktur som indikerer artsmangfold knyttet til gamle trær og død ved, må man kunne forvente at landbrukskontoret gjenkjenner på sine befaringer. Om ikke den nødvendige fagkompetanse er til stede på landbrukskontorets befaringer, må landbrukskontoret der alder og skogstruktur tilsier det, kreve ny biologisk kartlegging med hjemmel i naturmangfoldlovens § 9 (føre-var-prinsippet).

NOA var 26.11.2020 på befaring i bestandene 287382, 288384-1 og 288384-2. Det ble gjort 21 funn av rødlistearter, hvorav 8 funn av sterkt truede (EN) arter, 6 funn av sårbare (VU)

arter og 7 funn av nær truede (NT) arter. Oversikt over artsfunnene som er registrert i Artsobservasjoner er vedlagt klagen (vedlegg 1).

Artsfunnene bekrefter bestandenes store verdi for naturmangfoldet og ivaretagelse av de truede artene vil forsterke artenes langsiktige livsbetingelser ved at det opprettholdes økologisk sammenheng fra Langlivannet og opp mot Heikampen.

NOA krever at tillatelse til flatehogst av bestandene 287382, 288384-1 og 288384-2 trekkes tilbake og avvises.

Under befaring ble det observert at den nordlige delen av bestand 288384 er et myrområde. Landbrukskontoret har satt vilkår “*Svært våte og permanente fuktområder innenfor hogstområdene skal spares*” men har ikke angitt hvilke områder i hvilke bestand som faller inn under dette vilkåret.

NOA krever at det ikke gis tillatelse til hogst i/rundt myrområdet nord i bestand 288384.

Bestandene 287386, 283390 og 284393

Her ble det registrert funn av en truet og to nær truede arter på befaringen 26.11.2020. Se vedlagt oversikt.

I bestand 287386 ble det observert myr/fuktområder på befaringen. Landbrukskontoret har satt som vilkår “*Svært våte og permanente fuktområder innenfor hogstområdene skal spares*” men har ikke angitt hvilke områder i hvilke bestand som faller inn under dette vilkåret.

NOA krever at det tas hensyn til registrerte truede og nært truede arter i bestandene 287386, 283390 og 284393, samt at myr/fuktområder i bestand 287386 spares, jf. landbrukskontorets vilkår. Utformingen av hensynene bør vurderes i sammenheng med NOAs krav om endret hogstform, jf siste hovedpunkt i denne klagen.

Manglende vurdering av naturmangfoldloven §§ 9-12.

Landbrukskontoret skriver i sin vurdering av naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper: “*Landbrukskontoret vurderer at kravene til kunnskapsgrunnlaget er oppfylt etter lovens § 8. I og med at naturmangfoldet i liten grad berøres av planlagt hogst, og det ikke kan påvises effekter av tiltak på verdifull natur, legger landbrukskontoret til grunn at det ikke er nødvendig å foreta vurderinger etter miljøprinsippene i §§ 9-12.*”

Etter NOAs syn er dette ikke en tilstrekkelig vurdering av de miljørettslige prinsippene.

Fravær av registrerte verdifulle naturverdier kan ikke automatisk utelukke vurdering av de øvrige miljørettslige prinsippene. Manglende registreringer tilsier en nærmere vurdering av § 9 (føre-var-prinsippet) og påvirkning fra tidligere flatehogster tilsier en vurdering av samlet belastning ved ytterligere flatehogster i området (§ 10) og vurdering av om andre hogstformer (§ 12) vil ivareta naturmangfoldet på en bedre måte.

NOA krever 1) at landbrukskontoret vurderer denne hogsten (13 flater) etter naturmangfoldloven §§ 9-12, jf. naturmangfoldloven § 7 andre punktum og 2) at landbrukskontorets gjentatte praksis om å unnlate vurdering av naturmangfoldloven §§ 9-12 straks opphører.

Manglende vurdering av naturmangfoldloven § 10 og § 12

Naturmangfoldloven § 10 (økosystemtilnærming og samlet belastning)

“En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.”

Nøkkelindikatorer for viktige livsmiljøer for truede arter i skog, som gamle trær (tilstandsverdi i 2019 på 0,09), eldre lauvsuksesjon (0,10) og liggende død ved (0,17) *“bidrar i stor grad til at Naturindeksen for skog har lav verdi”*¹. Skala for tilstandsverdi går her fra 0 til 1, hvor 1 tilsvarer naturskogtilstand, upåvirket av mennesker.

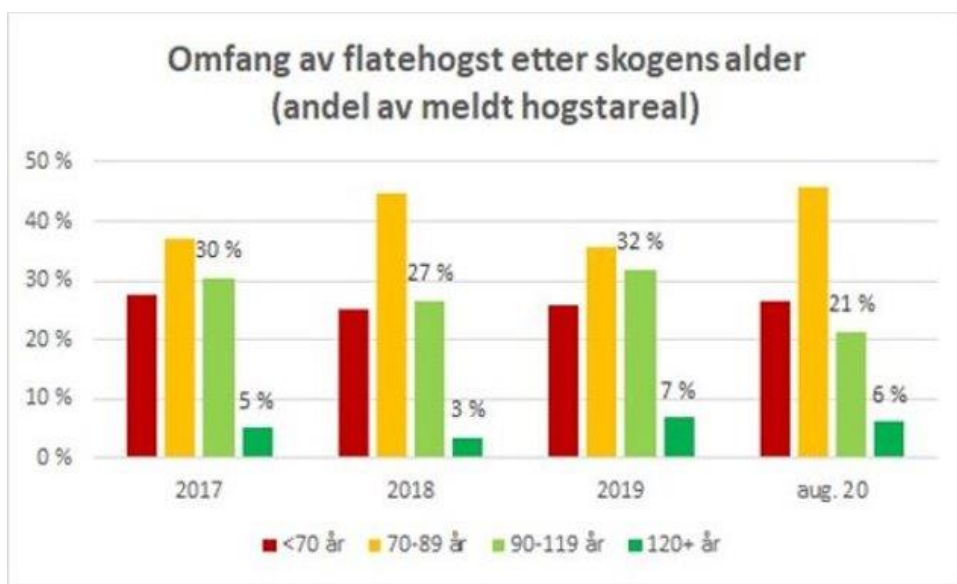
Den viktigste enkeltårsaken til de lave tilstandsverdiene i naturindeksen for skog og til truede arter i skog er omfanget av moderne skogbruk i form av flatehogster. Naturindeks for Norge 2020¹ gir følgende framtidsperspektiver for skog:

“Vi ser at skogavvirkningen for salg er økende (Figur 7.4). Dette er i tråd med nasjonale målsettinger om økt bruk av skog i fornybarsamfunnet (Bunkholt et al. 2015). Samtidig er arealer med naturskog fra det gamle avvirkningsregimet i sterk nedgang (Figur 7.2, Storaunet & Rolstad 2020). Det er på disse arealene mengden død ved er størst og alderen på skogen er høyest. Over tid vil dette kunne medføre at Naturindeksen for skog får en lavere verdi. Dette vil nok særlig gjelde i Sørøst-Norge, der en stor andel av dagens tilgjengelige og fremtidige kubikkmasse finnes, og som også har en lavere andel naturskog sammenlignet med øvrige regioner.”

Tall fra Landskogstakseringen viser at kun 10 % av skogarealet i Oslomarka ikke tidligere har vært utsatt for flatehogst, og andelen er stadig fallende. Nåsituasjonen og fremtidsutsiktene som er oppsummert i Naturindeks for skog (2019) er høyst reelle også for Oslomarka. NOAs

¹NINA. 2020. Naturindeks for Norge 2020. Tilgjengelig fra: <https://brage.nina.no/nina-xmlui/bitstream/handle/11250/2686068/ninarapport1886.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

statistikk for hogstmeldinger i Oslomarka i perioden 2017- aug.2020² viser at i snitt har 1/3 av det årlige skogarealet som meldes for flatehogst en skogalder på 90 år eller eldre (Figur 1). Dette er skog som gjennomgående har en viktig økologisk funksjon som ikke kan gjenskapes i den etterfølgende tilplantede granskogen etter flatehogst, med omløpstider på 70-90 år.

Figur 1. Fra Gundersen og Løken (2020).

I området langs Heikampveien og opp til Langlivannet er det i 2020 godkjent flatehogst i 33 bestand, fordelt på fire meldinger; Heikampen del 1-3 og Langlivannet. 22 av de godkjente bestandene har en alder på 100 år eller eldre. Likevel er alle bestand godkjent som flatehogst. Kun NOAs funn av rødlistearter og påfølgende klager har ført til en ubetydelig begrensning i hogstarealet. Bestandsliste og oversiktsbilde er vedlagt klagen (vedlegg 2 og 3).

Flatehogst av disse bestandene fjerner omfattende areal av eldre skog på svært kort tid i et økologisk perspektiv. Fragmenteringseffekten er betydelig. Med unntak av naturtyper og nøkkelbiotoper har skogen på det gjenværende arealet en skogstruktur som er lite egnet som livsmiljø og spredningskorridorer for arter knyttet til gamle trær og død ved (kartlaget "aldersklasser i skog" i Kilden viser dette tydelig).

Likevel er samlet belastning på økosystemet ikke vurdert av landbrukskontoret i noen av disse fire sakene. Heller ikke i landbrukskontorets godkjenning av flatehogst av 13 bestand ved Langlivannet.

² Gundersen, H.E. og Løken, H. 2020. Det er nok nå. Tilgjengelig fra: <https://naturvernforbundet.no/getfile.php/13160205-1603915723/Fylkeslag%20-%20NOA/Dokumenter/N%C3%A5r%20vern%20ikke%20lenger%20er%20nok/NOA%20%E2%80%93%20Det%20er%20nok%20n%C3%A5.pdf>

NOA krever at landbrukskontoret foretar en reell vurdering av hvilken påvirkning de godkjente flatehogstene ved Langlivannet, sammen med tidligere hogstpåvirkning, har på skogøkosystemet i aksen Heikampen - Langlivannet - Langlia/Vesle Sandungen - Vestre Fyllingen - Heikampen, jf. naturmangfoldloven § 10.

Naturmangfoldloven § 12 (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

Nml. § 12: *“For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.”*

Flatehogst har store konsekvenser for skogøkosystemet og fjerner livsmiljøene til naturmangfoldet knyttet til gamle trær og (fuktig, lite soleksponert) død ved. Hogstflatene som tillates er betydelig større, og det som er igjen etter flatehogstene har en økologisk struktur som er drastisk annerledes, enn det som følger av naturlige forstyrrelser i skog.

Lukket hogst ivaretar naturmangfoldet knyttet til gamle trær og død ved i betydelig større grad enn flatehogst. Innslag av gamle trær og et mikroklima som er viktig for mange truede arter i skog opprettholdes ved lukket hogst.

Utført på riktig måte og til rett tid kan lukket hogst gjennomføres uten særlige økonomiske konsekvenser for skogeier. Vurdering av §12 er derfor alltid relevant ved godkjenning av hogst etter naturmangfoldloven.

NOA krever at landbrukskontoret foretar en reell, samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av naturmangfoldet ved bruk av flatehogst som driftsform og av økonomiske forhold, jf. nml. § 12.

Bestandene 287386, 286390, 285391, 286395, 282396, 282391, 283390 og 284393

Bestandene har en alder på 95-115 år på middels til god bonitet. Det er spor etter tidligere tiders plukkhogst og gjennomgående har bestandene en struktur som er forenlig med lukket hogst.

Landbrukskontorets vurdering av hogstform: *“Lukket hogst er ikke aktuelt gitt at området ligger i ei vestvendt li, og skogen som skal avvirkes karakteriseres hovedsakelig med godt oppkvistet og hogstmoden gran.”*

Landbrukskontorets vurdering kan være fornuftig fra et ensidig skogbruksperspektiv, men inneholder ingen vurdering av driftsformens betydning for naturmangfoldet. Økonomiske forhold er kun ett av elementene som inngår i vurderingen etter naturmangfoldloven § 12. I dette tilfellet ligger bestandene nært til vei og det er flere bestand som skal avvirkes i et

konsentrert område. Lukket hogst bør kunne gjennomføres i store deler av bestandene uten uforholdsmessige driftsøkonomiske konsekvenser. Økonomiske konsekvenser av økt omløpstid for den gjenstående skogen etter gjennomhogst vil oppveies av fordelene for naturmangfoldet, slik at gjennomhogst vil gi det beste samfunnsmessige resultatet.

NOA krever at tillatelse til flatehogst trekkes tilbake for bestandene 287386, 286390, 285391, 286395, 282396, 282391, 283390 og 284393 og at det med hjemmel i naturmangfoldloven § 12, jf. nml. § 10, stilles krav om gjennomhogst med maksimalt uttak inntil 50 % av stående volum, eventuelt supplert med småflatehogst i mindre deler av bestandene.

Oppsummering

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) forventer at klagen gir oppsettende virkning, at hensynet til truede arter ivaretas, at den samlede belastningen som disse, tidligere og fremtidige flatehogster har påført og vil påføre økosystemet i dette området blir gjenstand for en reell vurdering slik naturmangfoldloven krever – og at hogstplanene ved Langlivannet som følge av dette blir justert i samsvar med NOAs krav.

Vedlegg:

1. Oversikt over funn av rødlistearter 16.11.2020.
2. Bestandsliste godkjente flatehogster Heikampveien/Langlivannet 2020.
3. Oversiktsbilde godkjente flatehogster 2019-2020

Med vennlig hilsen
NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS

Gjermund Andersen,
styreleder